

Puolustusministeriö

3.9.2024

Viite: VN/12457/2021

Puolustusministeriön yhteydessä toimivan turvallisuuskomitean sihteeristön lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024

Puolustusministeriön yhteydessä toimiva turvallisuuskomitean sihteeristö on pyytänyt tasavallan presidentin kanslian lausuntoa otsikkoasiassa. Tasavallan presidentin kanslia (jäljempänä kanslia) kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa.

Kanslia pitää perusteluna strategialuonnoksen lähtökohtaa, jonka mukaan asiakirjassa on pyritty käsittelemään varautumisen lisäksi kykyä vastata häiriötilanteisiin ja kriiseihin, eli vastetta. Suomen turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksen vuoksi on tärkeää, että strategiaa kehitetään suuntaan, joka tukee viranomaisten kykyä vastata aktiivisemmin niihin kriisitilanteisiin, joiden aiheuttaja on ulkopuolinen vihamielinen valtiollinen toimija. Suomi pyrkii varautumaan tällaisten toimijoiden Suomen täysivaltaisuuteen kohdistuvaan vaikuttamiseen. Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa tunnistetaan hybridivaikuttamisen merkittävä kasvu. Esimerkki vastetoimesta on kyber- tai hybridihyökkäykseen syyllistyneen tahon selvittäminen ja nimeäminen (ns. attribuutio eli syyksilukeminen). Nato-jäsenyys on lisäksi tuonut uuden viitekehyksen ja välineitä, joilla on merkitystä Suomen varautumisen ja vasteen järjestämiselle.

Suomen rajojen ulkopuolelta tulevaan vihamieliseen vaikuttamiseen vastaamisessa on kysymys aktiivisesta ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimeenpanosta. Vasteellamme voi olla laajakantoisia vaikutuksia suhteisiimme asianomaiseen valtioon ja laajempaan turvallisuuspoliittiseen toimintaympäristöömme. Kyse on eskalaation hallinnasta, jossa arvioidaan vasteen tarkoituksenmukaista mitoitusta, tehokkuutta ja sen seurausvaikutuksia. Kanslia pitää myönteisenä sitä, että strategiaa on kehitetty suuntaan, joka huomioi vasteen ulko- ja turvallisuuspoliittisen merkityksen. Strategian ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset elementit ovat vahvistuneet Suomen muuttuneen toimintaympäristön edellyttämällä tavalla.

Paikoin strategialuonnos painottuu kanslian näkemyksen mukaan kuitenkin edelleen Suomen sisäiseen näkökulmaan. Esimerkiksi strategiset tehtävät -jakson viestintää koskevassa kappaleessa voisi paremmin huomioida informaatioympäristön kansainvälisyyden ja tarpeen pyrkiä viestien koordinoimiseen Suomen liittolaisten ja kumppanien kanssa.

Kanslia pitää tärkeänä, että strategialuonnoksessa korostetaan henkistä kriisinkestävyyttä, jonka keskeisiä osia ovat kansalaisten keskinäinen luottamus samoin kuin luottamus viranomaistoimintaan. Tasavallan presidentti on kiinnittänyt erityistä huomiota muun muassa kuuntelevan ja kunnioittavan keskusteluilmapiirin merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Luottamuksen ja keskusteluilmapiirin arvo korostuu häiriötilanteissa, joissa ihmisten käsitykset parhaista toimintatavoista voivat vaihdella, vaikka tavoite olisikin yhtenäinen.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on valtioneuvoston periaatepäätös, jossa korostuu eri ministeriöiden ja valtioneuvoston kanslian tehtävien kuvaus (strategiset tehtävät -jakso). Johtamista koskevan toimivallan jakaantumisen osalta todetaan, että toimintaa johtavat toimivaltaiset viranomaiset tai muut toimijat lakisääteisten tehtäviensä ja toimivaltansa mukaisesti. Tasavallan presidentin osalta tämä tarkoittaa ennen kaikkea presidentin toimivaltaa ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisessa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa (perustuslain 93.1 §), presidentin päätöksentekoa perustuslain 58 § nojalla sekä presidentin roolia puolustusvoimain ylipäällikkönä (perustuslain 128 §). Strategiassa todetaan asianmukaisesti tasavallan presidentin ja valtioneuvoston välisen yhteistoiminnan ja yhteistyön tarve. Kanslia kiinnittää huomiota strategisia tehtäviä koskevan jakson 4 ja 5 kappaleiden väliseen johdonmukaisuuteen.

Kun kappaleessa 4 kuvataan toimivaltaa EU-asioissa perustuslain mukaan, voitaisiin kappaleessa 5 vastaavasti kuvata toimivaltaa ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtamisessa.

3/3

Lauri Tierala
Kansliapäällikkö

Juha Rainne
Oikeudellinen neuvonantaja

TPK/162/2024-TPK-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: